

งานแปลเรื่องสั้น “หอฮุยอัน” คัดสรรจากนิยาย “หวนคะนึ่งถึงเจิงหนาน”

โดย หลินไห่อิน

THAI TRANSLATION IN “HUI-AN HOSTEL” STORIES FROM
“MEMORIES OF PEKING: SOUTH SIDE STORIES”

BY LIN HAI-YIN

เปรมศิริ แซ่โก

อีเมลล์: ningpo_2522@hotmail.com

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการแปลและการล่ามจีน-ไทย

สำนักวิชา จีนวิทยา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

รองศาสตราจารย์ ดร. จรัสศรี จิรภาส

อีเมลล์: xieyubing@bfsu.edu.cn

คณะเอเชีย-แอฟริกาศึกษา มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่ง

บทคัดย่อ

วรรณกรรมเรื่อง “หวนคะนึ่งถึงเจิงหนาน” (《城南旧事》) เป็นผลงานที่มีชื่อเสียงแห่งศตวรรษที่ 20 ของหลินไห่อิน (林海音) นักประพันธ์สตรีชาวไต้หวัน ซึ่งยังคงมีอิทธิพลในวงการวรรณกรรมจีนต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ในการค้นคว้าอิสระนี้ ผู้แปลได้คัดสรรเรื่อง “หอฮุยอัน” (《惠安馆》) เป็นบทศึกษาและถ่ายทอดเป็นภาษาไทย โดยประสงค์จะถ่ายทอดวิถีชีวิตและวัฒนธรรมดั้งเดิมอันทรงเสน่ห์ของปักกิ่งผ่านเรื่องราวดังกล่าว เพื่อให้ผู้อ่านชาวไทยเข้าใจภูมิหลังทางวัฒนธรรมของชาวจีนอย่างรอบด้านผ่านสถานที่ การดำรงชีวิต ตลอดจนแง่มุมความคิดทางสังคมที่ผันแปรไปตามยุคสมัย ปัจจุบันวรรณกรรมประเภทดังกล่าวยังไม่เป็นที่แพร่หลายในไทย การแปลเรื่องนี้จึง

อาจทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจและช่วยสนับสนุนให้มีการแปลประเภทนี้มากขึ้น ทั้งนี้ ผู้แปลเริ่มต้นจากการทบทวนความสำคัญและที่มาของงานวรรณกรรม ต่อด้วยขอบเขตและทฤษฎีการแปลที่นำมาใช้อันได้แก่ หลักการแปลวรรณกรรมเด็ก (儿童文学翻译) การแปลข้ามวัฒนธรรม (跨文化翻译) และการแปลแบบรับรู้ออกแบบ (归化与异化翻译) ตามด้วยงานแปลฉบับภาษาไทยเรื่อง “หอสู่ยอาน” โดยผู้แปลได้แปลเสริมเรื่อง “หลิวต้ากุ่น” (《驴打滚儿》) กับ “แดดหนาว วัยเด็ก และกองคาราวานอูฐ” (《冬阳 童年 骆驼队》) เพื่อประกอบการศึกษาเพิ่มเติมด้วย ผู้แปลพบว่า การแปลศัพท์หรือบริบทอันแฝงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม อาทิ สำเนียงภาษาถิ่น คำสแลง เป็นต้นนั้น เป็นปัญหาหลักในการแปลงานชิ้นนี้ จึงได้รวบรวมตัวอย่างปัญหาในการแปล ตลอดจนวิธีวิเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวไว้ในบทที่ 4 และทำการสรุปผลการปฏิบัติงานแปลและแนวคิดเพื่อพัฒนางานแปลในบทสุดท้าย นอกจากนี้ประยุกต์ใช้เทคนิคการแปลแบบต่าง ๆ แล้ว ผู้แปลพบว่า การศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิหลังทางวัฒนธรรมในแต่ละภาษาเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่ผู้แปลจะต้องคำนึงและใส่ใจในงานแปลทุกประเภท ทั้งนี้ การศึกษางานแปลวรรณกรรมเรื่องอื่น ๆ เป็นหนึ่งในวิธีที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์อย่างมาก เพราะจะทำให้ผู้แปลได้เรียนรู้เทคนิคต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ทั้งยังช่วยสร้างแรงบันดาลใจและเสริมพลังศรัทธาให้ผู้แปลในการรังสรรค์ผลงาน ตลอดจนนำมาพัฒนาชิ้นงานของผู้แปลให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นด้วย

คำสำคัญ: หลินไห่อิน/ หอสู่ยอาน/ การแปลแบบรับรู้ออกแบบ/ การแปลงานวรรณกรรม

Abstract

Memories of Peking: South Side Stories 《城南旧事》 is the masterpiece of Lin Hai-Yin, one of the famous women writers in Taiwan. This novel knitted all the writer's childhood memories together into an impressive collection of short stories. The novel was instant success by its prominent characters and the fascinated frame of Peking during the 1920-1930s. It has been published number of times since its first appearance in 1960 and was chosen as one of the must-read books for Chinese students in the duration of the primary and secondary level nowadays.

According to its outstanding achievement in the Chinese literary world, the translator realizes its value for reflecting a traditional Chinese culture and society in the past that may never be recaptured again. Therefore, the translator focuses on translating *Hui-an Hostel*, the first story of this novel, in Thai version and providing the independent study report into five chapters. First is the brief introduction of the novel and its importance; Second is the field of translation and the applied translation theories, which are *Translation of Children Novel*, *Cross-Cultural Translation* and *Domestication and Foreignization*; Third is the Thai version in *Hui-an Hostel* along with the two related stories: *Donkey Rolls* and *Winter Sun, Childhood Years, the Camel Caravan*; Fourth is the difficult point in translating process and the solving method; Fifth is the conclusion of translating with the proposal for further studies. During translation process, the translator found that its difficult points were mainly on proper nouns which reflected an enchanting Chinese culture. Thus the translator generally used *Domestication and Foreignization* method for solving this translation problems.

Keywords: Lin Hai-Yin/ Hui-An Hostel/ Domestication and Foreignization/

Literary Translation

บทนำ

《城南旧事》 เป็นวรรณกรรมจีนสมัยใหม่ที่ได้รับการคัดเลือกจากวารสารรายสัปดาห์แห่งภูมิภาคเอเชีย (亚洲周刊) ให้เป็น 1 ใน 100 ผลงานเพชรน้ำเอกของจีนแห่งศตวรรษที่ 20 (二十世纪中文小说一百强) วรรณกรรมเรื่องนี้เป็นนิยายอิงอดีตชีวิตประวัติของผู้ประพันธ์ในวัยเด็ก เนื้อเรื่องถ่ายทอดบรรยากาศและวิถีชีวิตของผู้คนในปักกิ่งช่วงปี ค.ศ.1920-1930 ผ่านสายตาของเด็กหญิงคนหนึ่ง ทั้งยังแฝงไปด้วยนัยการเรียนรู้ที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ตามเวลาที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงความโหยหาและคิดถึงชีวิตวัยเด็กอันสวยงาม ทั้งนี้ ผู้แปลเล็งเห็นว่าวรรณกรรมเรื่องนี้ทรงคุณค่าและเหมาะสมที่จะเป็นงานแปล โดยผู้อ่านจะได้รับเกร็ดความรู้และเข้าใจวัฒนธรรม ภูมิปัญญาในการดำรงชีวิต และมุมมองความคิดของชาวจีนที่มีต่อสภาพสังคมและบุคคลแต่ละประเภทอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น สำหรับตัวผู้

แปลก็จะได้ฝึกฝนและประยุกต์ใช้ทักษะที่เรียนรู้มาในงานแปลจริง ได้เข้าใจถึงปัญหาที่อาจพบได้ในงานแปลอื่นรวมถึงได้เรียนรู้ที่จะหาทริคในการแก้ไขปัญหานั้น ทั้งยังช่วยสร้างแรงบันดาลใจแก่ผู้แปลที่จะหมั่นศึกษาค้นคว้า เพิ่มเติมคลังศัพท์ ตลอดจนรังสรรค์งานแปลต่อไปในอนาคต การค้นคว้าอิสระนี้ ผู้แปลได้คัดสรรเรื่อง 《惠安馆》 ซึ่งเป็นเรื่องหนึ่งใน 《城南旧事》 เพื่อประกอบในการศึกษาและถ่ายทอดเป็นภาษาไทยเป็นหลัก และใช้ชื่อว่า “หอสู้อาน” เนื่องจากเนื้อเรื่องถ่ายทอดเรื่องราวในลักษณะความคิดของเด็ก พร้อมสอดแทรกเกร็ดความรู้ทางวัฒนธรรมในสังคมจีน ผู้แปลจึงแปลโดยคำนึงถึงหลักการถ่ายทอดวรรณกรรมเด็ก (儿童文学翻译) ภายใต้งานแปลข้ามวัฒนธรรม (跨文化翻译) และการแปลแบบปรับเข้ากับแบบสละชุดตา (归化与异化翻译) เป็นสำคัญ รวมทั้งศึกษาเพิ่มเติมจากบทความที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ผู้แปลยังได้แปลเสริมเรื่อง “หลิวต้ากุ่น” (《驴打滚儿》) กับเรื่อง “แดดหนาว วิถีเด็ก และกองคาราวานอูฐ” (《冬阳 童年 骆驼队》) เพื่อเพิ่มความเข้าใจในเนื้อเรื่องและตัวละครมากขึ้นด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ผู้แปลประสงค์ที่จะถ่ายทอดวิถีชีวิตและวัฒนธรรมดั้งเดิมอันทรงเสน่ห์ของปักกิ่ง เพื่อให้ผู้อ่านชาวไทยเข้าใจภูมิหลังทางวัฒนธรรมของชาวจีนอย่างรอบด้านผ่านสถานที่ การดำรงชีวิต ตลอดจนแง่มุมความคิดทางสังคมที่ผันแปรไปตามยุคสมัย
2. ผู้แปลประสงค์ที่จะส่งเสริมผลงานแนววรรณกรรมเยาวชนเช่นงานแปลที่ผู้แปลเลือกสรรมานี้ เนื่องจากงานประเภทดังกล่าวยังไม่ได้เป็นที่รู้จักหรือแพร่หลายในไทยเท่าที่ควร

ขอบเขตการวิจัย

ผู้แปลเลือกทำการแปลบท “หอสู้อาน” ซึ่งเป็นเรื่องหนึ่งในวรรณกรรมเรื่อง “หวนคะนี่ถึงเจิ้งหนาน” มีเนื้อหารวม 61 หน้า โดยเลือกแปลจากฉบับภาษาจีนของสำนักพิมพ์ซางอู๋ (商务印书馆) ของปักกิ่ง นอกจากการเลือกแปลบท “หอสู้อาน” แล้ว ผู้แปลยังได้ทำการแปลเสริมในบท 《驴打滚儿》 และบท 《冬阳 童年 骆驼队》 ซึ่งมีเนื้อหารวม 18 หน้า และ 3 หน้าตามลำดับ

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดหรือหลักการทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 หลักการแปลงานวรรณกรรมเด็ก

เป็นการแปลที่สอดคล้องกับหลักการพื้นฐาน 3 ข้อต่อไปนี้ คือ ข้อหนึ่ง ถือผู้อ่านเด็กเป็นสำคัญ โดยใช้ภาษาที่เด็กสามารถเข้าใจได้และมีความคุ้นเคย ข้อสอง ขจัดปัญหาเรื่องภาษาและความต่างทางวัฒนธรรม คือการใช้กลยุทธ์การแปลที่เหมาะสม อาจเป็นการปรับรูปประโยคหรือการแปลเสริมความ ข้อสาม ถ่ายทอดจินตนาการสร้างสรรค์ โดยสื่อความผ่านเนื้อเรื่องและตัวละครที่หลากหลายด้วยสำนวนภาษาที่เป็นธรรมชาติ แฝงด้วยอารมณ์ขัน และมีชีวิตชีวา

1.2 การแปลข้ามวัฒนธรรม

มุ่งเน้นการสะท้อนวัฒนธรรมใน 2 ด้าน คือ การสะท้อนเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมในภาษาต้นทาง หมายถึง การพยายามรักษาความสมบูรณ์และเอกภาพทางวัฒนธรรมในภาษาต้นทาง และการสะท้อนสาระทางวัฒนธรรมในภาษาต้นทาง คือ การเข้าใจและเข้าถึงสาระทางวัฒนธรรมที่แฝงไว้ในภาษาต้นทาง รวมถึงทำให้สำระนั้นปรากฏในภาษาปลายทางอีกครั้ง

1.3 การแปลแบบรื่นหูกับแบบสะกดตา

การแปลแบบรื่นหูเป็นการสื่อความบริบททางภาษาให้สามารถเข้าใจได้ในวัฒนธรรมภาษาปลายทาง มีความลื่นไหลและช่วยให้ผู้อ่านในภาษาปลายทางเข้าใจได้ง่าย ส่วนการแปลแบบสะกดตาเป็นการแปลที่พยายามรักษาลีลาภาษาของต้นฉบับให้มากที่สุด ให้กลิ่นอายของความต่างทางวัฒนธรรมในภาษาต้นทางคงอยู่ เพื่อให้ผู้อ่านในภาษาปลายทางได้สัมผัสบรรยากาศดั้งเดิมในภาษาต้นทาง

2. บทความวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 บทความเรื่อง 《论林海音的文学地位》 เป็นบทความที่เขียนถึงประวัติที่มาของผู้ประพันธ์และผลงานที่เป็นที่รู้จักในแวดวงวรรณกรรม ตลอดจนการใช้ภาษาและจุดเด่นของวรรณกรรมเรื่อง 《城南旧事》

2.2 บทความเรื่อง 《浅论林海音《城南旧事》的叙事艺术》 เป็นบทความที่วิเคราะห์ความโดดเด่นด้านเทคนิคการเล่าเรื่องของผู้ประพันธ์

2.3 บทความ 《童眸里的世界——论林海音《城南旧事》的思想意蕴》 ซึ่งวิเคราะห์จุดเด่นของวรรณกรรมเรื่องนี้ใน 3 หัวข้อ คือ การถ่ายทอดความคิดถึงบ้านเกิด การเขียนสะท้อนชีวิตสตรีและการถ่ายทอดลักษณะของตัวละคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ทำการศึกษาข้อมูลประกอบงานแปลจากหนังสือและบทความที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือแปล 《城南旧事》 ฉบับภาษาอังกฤษ เป็นต้น
2. อ่านบทพจนานุกรมวรรณกรรมพร้อมค้นหาเกร็ดข้อมูลทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องผ่านหนังสือและสื่อออนไลน์
3. ดำเนินงานแปลพร้อมทำเครื่องหมายกำกับคำสำคัญ
4. สอบถามความเข้าใจและแลกเปลี่ยนความเห็นเกี่ยวกับบทแปลกับผู้อ่านภาษาปลายทางซึ่งเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง
5. วิเคราะห์ปัญหาและสรุปกลวิธีการแก้ไขในรูปแบบของรายงานประกอบงานแปล

ผลการวิจัย

จากการดำเนินงานแปล ผู้แปลพบว่าปัญหาที่พบบนนั้นล้วนเกี่ยวข้องกับความต่างทางวัฒนธรรมและยุคสมัย โดยหลักแล้วเป็นปัญหาการแปลศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวกับอาหาร พรรณไม้ สิ่งของเครื่องใช้ และสถานที่ เป็นต้น รวมถึงปัญหาเรื่องชื่อเรียกตัวละคร บุรุษสรรพนาม คำสแลง และภาษาถิ่นอย่างภาษาจีนแคะ ทั้งนี้ ผู้แปลได้ผ่านกระบวนการศึกษาจากหนังสือหรือบทความที่เกี่ยวข้องกับศัพท์เฉพาะนั้น ๆ หาข้อมูลออนไลน์ ตลอดจนทำการสอบถามข้อมูลจากนักศึกษาชาวจีนและผู้รู้ ทำให้ผู้แปลพบว่าแม้จะเป็นศัพท์เฉพาะในวัฒนธรรมจีน แต่ก็ไม่ใช่ชาวจีนทุกคนจะเข้าใจหรือสามารถอธิบายสิ่งนั้นได้ เนื่องด้วยปัจจัยความต่างทางสภาพแวดล้อม วิธีการดำรงชีวิต และยุคสมัย เป็นต้น การเลือกสรรคำก็ยังเป็นอีกปัญหา เนื่องจากศัพท์หลายคำสื่อถึงเอกลักษณ์เฉพาะในวัฒนธรรมจีน การจะให้ผู้อ่านชาวไทยเข้าใจโดยหาคำเทียบเคียงก็อาจทำให้ความหมายผิดเพี้ยน ทั้งนี้ ในปัจจุบัน งานแปลวรรณกรรมจีนได้แพร่หลายและเป็นที่ดึงดูดใจของผู้อ่านชาวไทยมากขึ้น การสร้างคำศัพท์ใหม่เป็นสิ่งที่ผู้อ่านเริ่มให้การ

ยอมรับและสนใจใคร่รู้ จากปัจจัยนี้ ผู้แปลจึงแก้ไขปัญหาการแปลศัพท์เฉพาะ โดยใช้กลวิธีการแปลแบบ สะดุดตาเป็นหลัก ทั้งสร้างคำโดยเน้นการแปลทับเสียงภาษาจีนหรือถอดความหมายตามลักษณะเด่น ของคำนั้น ๆ นอกจากเรื่องศัพท์เฉพาะแล้ว การแปลรูปประโยคก็เป็นปัญหาที่ผู้แปลต้องใช้เวลาในการ แก้ไข เนื่องจากการถ่ายทอดเป็นภาษาไทยบางครั้งไม่อาจแปลตามลักษณะรูปประโยคเดิมในภาษาจีน ได้ ผู้แปลจึงต้องเสริมคำโดยการใส่ภาคประธานหรือบุรุษสรรพนามเข้าไปในประโยค เพื่อให้เป็น ประโยคสมบูรณ์ อ่านแล้วลื่นไหล และในบางประโยคก็ต้องทำการสลับลำดับให้สอดคล้องกับการใช้ ในภาษาปลายทาง

ข้อเสนอแนะ

1. คำว่า “เฉิงหนาน” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในชื่อเรื่องฉบับภาษาไทย อาจทำให้ผู้อ่านเข้าใจผิดว่าเป็น ชื่อสถานที่ แต่ด้วยคำดังกล่าวสามารถดึงดูดใจและสะดุดตาผู้อ่านได้ จึงอาจใช้ชื่อดังกล่าวเป็นพื้นฐาน เพื่อการปรับแก้และพัฒนาต่อไป

2. เพื่อพัฒนางานแปลชิ้นนี้ต่อไปในอนาคต ผู้แปลเห็นว่า การศึกษางานแปลวรรณกรรมเรื่อง อื่นเป็นวิธีที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์อย่างมาก เพราะจะทำให้ผู้แปลได้เรียนรู้เทคนิคต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ทั้งยังช่วยสร้างแรงบันดาลใจและเสริมกำลังใจให้ผู้แปลในการรังสรรค์ผลงาน ตลอดจนนำมาพัฒนา ชิ้นงานของผู้แปลให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

ขนมหลิวตัวกุ่ม. โรงเรียนภาษาและภูมิปัญญาตะวันออก.(2556). [ออนไลน์].แหล่งที่มา:www.okls.net/ข่าวสารกิจกรรม/โต๊ะจีน/บทความจากนิตยสารภาพจีน/อาหารจีน/277-ขนมหลิวตัวกุ่ม#

ชื่อเหอฮ้วนของปักกิ่ง. จดหมายข่าวอาสาสมัครสยาม-จีนวิทยา. ฉบับที่ 54 (มกราคม 2550)

เถียนหง. (2557). *ตลอดกาลนะนานแค่ไหน*. พระราชนิพนธ์แปลในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ:นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์

นววรรณ พันธุมธา. *คลังคำ*. พิมพ์ครั้งที่ 7 (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ:อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2559

นอแรดแกะสลัก. จดหมายข่าวอาศรมสยามจีนวิทยา. ฉบับที่ 69 (เมษายน 2551)

หวังอันอี. (2556). *หมู่บ้านเล็กตระกูลเป็ด*. พระราชนิพนธ์แปลในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ:นานามีบุ๊กส์พับลิเคชันส์

白靖宇. 《文化与翻译》. 北京: 中国社会科学院出版社, 2010. 08.

付慧慧. 童眸里的世界——论林海音《城南旧事》的思想意蕴 [J]. 青年作家 (中外文艺版)

郭建中. 《翻译中的文化因素: 异化与归化》. 外国语 (上海外国语大学学报) 1998 年第 2 期.

何其莘, 仲伟合, 许钧. 《高级文学翻译》. 北京: 外语教学与研究出版社, 2009. 06.

老北京“井子”. [online]. 2012. แหล่งที่มา: blog.sina.com.cn/s/blog_4aba1dbf01014gje.html

林海音著; 齐邦媛, 殷张兰熙译. 《城南旧事: 汉英对照》. 南京: 译林出版社, 2011. 03.

林海音著, 闻钟主编, 《城南旧事》. 北京: 商务印书馆, 2012.

闫纯德. 论林海音的文学史地位 [J]. 华文文学, 2003. 05, (58)

张存根. 浅论林海音《城南旧事》的叙事艺术 [J]. 甘肃广播电视大学学报, 2015. 06, 25 (3)

朱安博. 《归化与异化: 中国文学翻译研究的百年流变》. 北京: 科学出版社, 2009